Валюта рыногу

(2012-жылдын август айы)

1-график. Накталай эмес АКШ долларыны коммерциялык банктарына таза агылып кирүүсү (агылып чыгуусу) (млн. АКШ доллары)

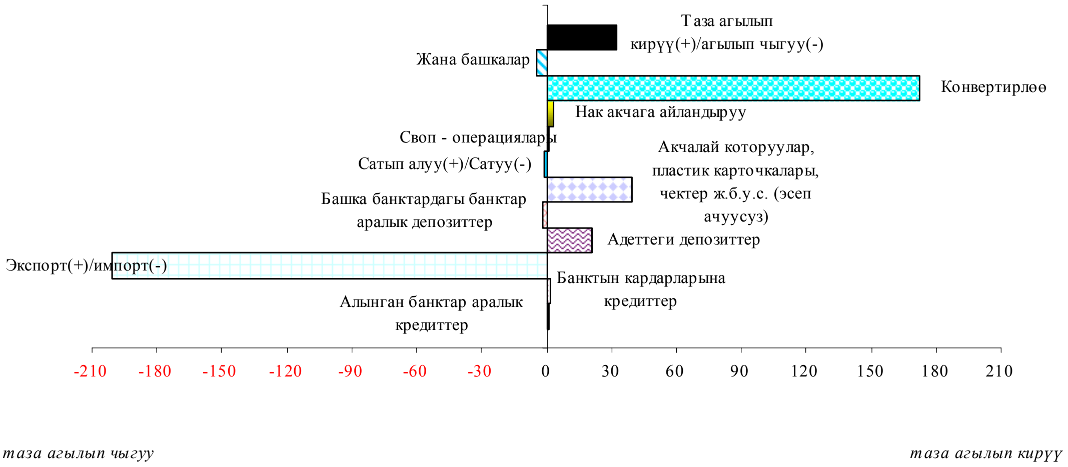

2-график. Банктар аралык валюта тооруктарынын жана АКШ доллар курсунун динамикасы

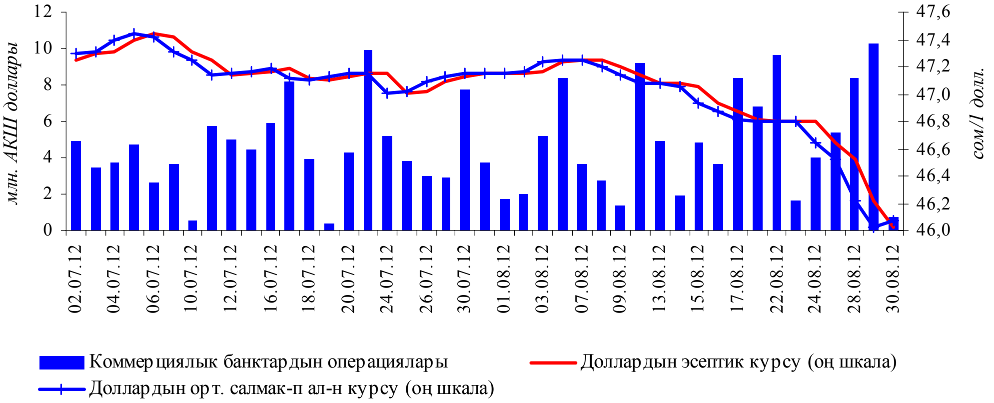

Август айынын жыйынтыгы боюнча АКШ долларынын алмашуу курсу 2,3 пайызга, акыркы 10 ай ичиндеги минималдуу деңгээлге бир АКШ доллары үчүн 46,0743 сомго чейин төмөндөгөн (2011-жылдын август айында курс 0,7 пайызга жогорулаган)[1]. Өлкөнүн импортко багытталган ишканаларынын валютага болгон суроо-талапты колдоосунан улам келип чыккан курска болгон басымга карабай, сом эки ай катары менен чыңдалууда. Кароого алынып жаткан мезгил ичинде алмашуу курсунун калыптанышына таасир этүүчү факторлордун бири болуп, туристтик ишкердиктин эсебинен чет өлкө валютасынын түшүүсүнүн сезондук өсүшү, ошондой эле август айында жылдык мааниде 10,3 пайызга көбөйгөн өлкөгө акча которуулардын көлөмүнүн сакталып калуусу (акча которуулар системалары боюнча валютанын таза агымы 8,9 пайызга көбөйгөн)[2] саналган.

Август айында чет өлкө валютасын сатуу жана сатып алуу боюнча жүргүзүлгөн операциялар 6,2 пайызга, 27,9 млрд. сомго чейин жогорулаган. Сандык мааниде мындай жогорулоо операциялардын бардык түрлөрүнө төмөнкүдөй таасир тийгизген: коммерциялык банктардын нак эмес

---

[1] Бул жерде жана мындан ары алмашуу курсунун маанилери контекстте колдонулган ар бир мезгилдин акырына карата абал боюнча каралат.

[2] Эсептөөдө 2012-жылдын август айына карата алдын-ала маалыматтар колдонулган.

операцияларынын көлөмү 5,7 млрд. сомду түзүү менен, 15.6 пайызга көбөйгөн, коммерциялык банктардын накталай операциялары 18,7 млрд. сомго (+4,3 пайызга) өскөн, ал эми алмашуу бюролорунун нак операцияларынын көбөйүшү жыйынтыгында 3,6 млрд.сомго жетүү менен, 3,4 пайызды түзгөн.

Өткөн айдан айырмаланып, банктар аралык валюта тооруктарынын чогуу алгандагы жүгүртүүсү коммерциялык банктардын арасындагы бүтүмдөрдүн көлөмүнүн тиешелүү өсүшүнүн эсебинен, августта 104,6 млн. АКШ долларына (+6,9 пайызга) чейин жогорулаган. Анткени, каралып жаткан мезгил ичинде Улуттук банктын алмашуу курсунун олку-солку болушун алдын алуучу интервенциялары жүргүзүлгөн эмес.

Каралып жаткан мезгил ичинде Улуттук банк коммерциялык банктар менен СВОП-операцияларды жүргүзгөн эмес.

Август айында валюталардын түрлөрү боюнча бөлүштүрүүдө 8,1 пайызга, 783,4 млн. сом эквивалентинде төмөндөгөн евродон башка, валюталардын бардык негизги түрлөрү боюнча операциялардын көлөмүнүн жогорулашы байкалган. Мында жүргүзүлгөн операциялардын жалпы көлөмүндөгү валюталардын үлүштүк катышы төмөнкүдөй бөлүштүрүлгөн: АКШ долларында жүргүзүлгөн операциялардын салыштырма салмагы 0,1 пайыздык пунктка, 58,5 пайызга; казак теңгеси – 0,5 пайыздык пунктка, 11,2 пайызга чейин жогорулаган. Россия рублинде жүргүзүлгөн операциялардын үлүшү, көлөмдүн сандык көрсөткүчүнүн көбөйүшүнө карабай, 27.5 пайызга чейин (-0,1 пайыздык пунктка) төмөндөгөн; евронун салыштырма салмагы 3,2 пайыздан 2,8 пайызга чейин азайган.

3-график. Коммерциялык банктарда нак жана нак эмес АКШ долларынын курсунун динамикасы

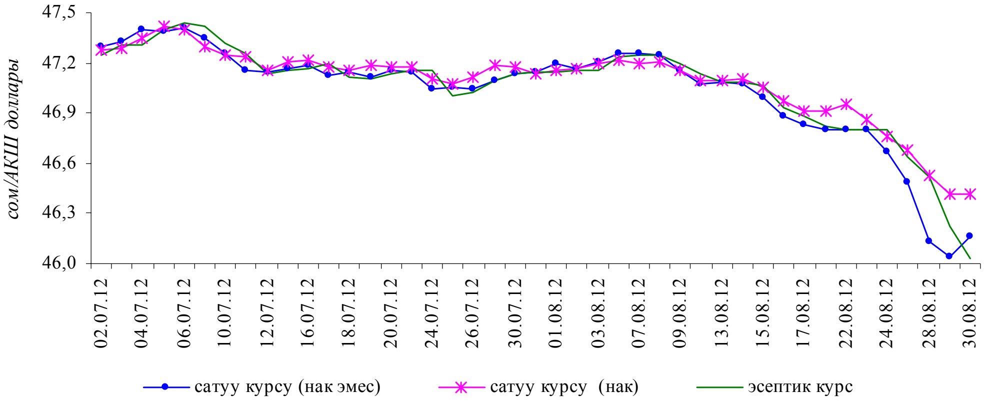

4-график. Алмашуу бюролорунда АКШ долларынын курсунун динамикасы

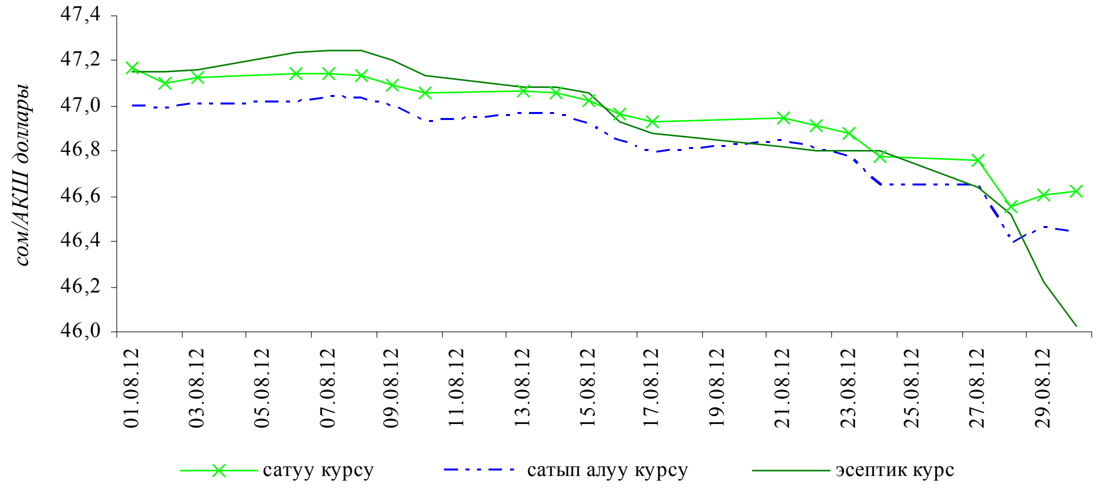

5-график. Алмаштыруу бюролорундагы валюта курстарынын жана АКШ долларынын дүйнөлүк рыноктрундагы өсүш арымдарынын динамикасы

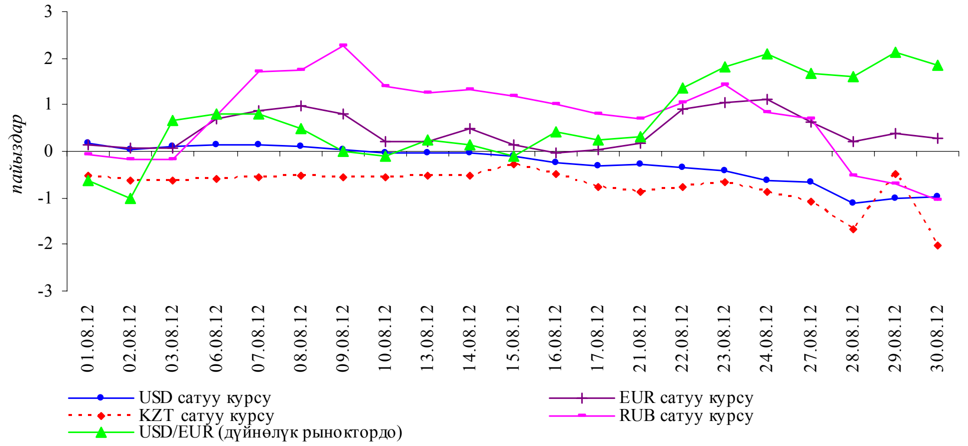

1-таблица. Операциялардын түрлөрү боюнча чет өлкө валютасын сатып алуу жана сатуу көлөмү (сомдук эквивалентте)

млн. сом

Мезгил аралыгы	Жалпы операциялардын көлөмү	Комм. банктардын накталай эмес операциялары		Комм. банктардын накталай операциялары		Алмаштыруу бюролордун накталай операциялары	
		Операциялардын көлөмү	Үлүш (%)	Операциялардын көлөмү	Үлүш (%)	Операциялардын көлөмү	Үлүш (%)
2011-ж. Баш оона	24 579,1	5 104,5	20,8	16 240,3	66,1	3 234,3	13,2
Аяк оона	22 689,5	4 021,6	17,7	15 460,6	68,1	3 207,3	14,1
Тогуздун айы	22 334,5	3 760,0	16,8	15 490,1	69,4	3 084,4	13,8
Жетинин айы	23 528,6	5 756,1	24,5	14 658,9	62,3	3 113,6	13,2
Бештин айы	22 208,8	4 389,9	19,8	14 350,8	64,6	3 468,0	15,6
2012-ж. Үчтүн айы	16 603,8	3 735,1	22,5	10 272,7	61,9	2 596,0	15,6
Бирдин айы	17 006,6	2 779,5	16,3	11 123,2	65,4	3 103,9	18,3
Жалган куран	19 121,0	3 583,7	18,7	12 287,9	64,3	3 249,3	17,0
Чын куран	20 350,6	3 357,6	16,5	13 811,8	67,9	3 181,1	15,6
Бугу	22 178,7	4 749,7	21,4	14 164,9	63,9	3 264,1	14,7
Кулжа	21 816,2	3 649,6	16,7	14 943,6	68,5	3 223,1	14,8
Теке	26 251,1	4 816,3	18,4	17 906,6	68,2	3 528,2	13,4
Баш оона	27 886,3	5 568,0	20,0	18 670,4	67,0	3 647,9	13,1

2-таблица. Валюталар боюнча чет өлкө валютасын сатып алуу жана сатуу көлөмү (сомдук эквивалентте)

млн. сом

Мезгил аралыгы	Жалпы операциялардын көлөмү	АКШ доллары		Евро		Орус рубли		Казак теңгеси		Жана башкалар	
	көлөм	көлөм	үлүш	көлөм	үлүш	көлөм	үлүш	көлөм	үлүш	көлөм	үлүш
2011-ж. Баш оона	24 579,1	15 123,5	61,5	848,8	3,5	6 357,2	25,9	2 238,0	9,1	11,6	0,0
Аяк оона	22 689,5	14 154,9	62,4	1 113,4	4,9	5 493,7	24,2	1 901,3	8,4	26,2	0,1
Тогуздун айы	22 334,5	14 158,1	63,4	937,2	4,2	5 086,1	22,8	2 143,3	9,6	9,8	0,0
Жетинин айы	23 528,6	15 176,6	64,5	1 098,5	4,7	5 013,5	21,3	2 232,5	9,5	7,5	0,0
Бештин айы	22 208,8	13 816,9	62,2	1 034,4	4,7	5 047,1	22,7	2 294,8	10,3	15,6	0,1
2012-ж. Үчтүн айы	16 603,8	10 613,6	63,9	804,8	4,8	3 840,3	23,1	1 340,1	8,1	5,1	0,0
Бирдин айы	17 006,6	9 995,9	58,8	799,3	4,7	4 612,5	27,1	1 593,0	9,4	5,9	0,0
Жалган куран	19 121,0	11 570,1	60,5	738,8	3,9	5 208,2	27,2	1 597,7	8,4	6,1	0,0
Чын куран	20 350,6	11 828,5	58,1	851,6	4,2	6 054,5	29,8	1 609,5	7,9	6,5	0,0
Бугу	22 178,7	13 619,2	61,4	763,8	3,4	5 899,4	26,6	1 887,6	8,5	8,7	0,0
Кулжа	21 816,2	12 853,2	58,9	725,5	3,3	5 871,4	26,9	2 354,9	10,8	11,2	0,1
Теке	26 251,1	15 332,9	58,4	852,5	3,2	7 261,0	27,7	2 789,6	10,6	15,1	0,1
Баш оона	27 886,3	16 310,4	58,5	783,4	2,8	7 674,5	27,5	3 109,5	11,2	8,4	0,0

3-таблица. Четөлкө валюталарынын сомго карата курсу боюнча маалыматтар

Мезгил аралыгы	Айдын акырына карата эсептик курс				Бир ай ичинде эсептик курстун четтөөсү			
	АКШ доллары	Евро	Орус рубли	Казак теңгеси	АКШ доллары	Евро	Орус рубли	Казак теңгеси
2011-ж. Баш оона	44,8925	64,8392	1,5551	0,3066	0,7%	1,8%	-3,5%	0,5%
Аяк оона	45,0008	61,1059	1,4053	0,3055	0,2%	-5,8%	-9,6%	-0,4%
Тогуздун айы	45,5976	64,6528	1,5251	0,3084	1,3%	8,5%	0,9%	5,8%
Жетинин айы	46,8308	61,9873	1,4792	0,3173	2,7%	-4,1%	-3,0%	2,9%
Бештин айы	46,4847	60,0652	1,4438	0,3132	-0,7%	-3,1%	-2,4%	-1,3%
2012-ж. Үчтүн айы	46,7757	61,4773	1,5405	0,3148	0,6%	2,4%	6,7%	0,5%
Бирдин айы	46,4900	62,4547	1,6059	0,3149	-0,6%	1,6%	4,2%	0,0%
Жалган куран	46,8275	62,4819	1,5967	0,3169	0,7%	0,0%	-0,6%	0,6%
Чын куран	46,8494	62,0428	1,5960	0,3169	0,0%	-0,7%	0,0%	0,0%
Бугу	46,9352	58,4085	1,4463	0,3173	0,2%	-5,9%	-9,4%	0,1%
Кулжа	47,2445	59,4241	1,4396	0,3162	0,7%	1,7%	-0,5%	-0,4%
Теке	47,1487	57,7998	1,4640	0,3143	-0,2%	-2,7%	1,7%	-0,6%
Баш оона	46,0274	57,8127	1,4341	0,3081	-2,4%	0,0%	-2,0%	-2,0%

4-таблица. Алмашуу бюролорунда четөлкө валюталарынын сомго карата курсу боюнча маалыматтар

Мезгил аралыгы	Бир ай ичиндеги орточо маржа				Валюталарды сатуу курсунун орточо чиеленишкен четтөөсү				Бир ай ичинде валюталарды сатуу курсунун четтөөсү			
	АКШ доллары	Евро	Орус рубли	Казак теңгеси	АКШ доллары	Евро	Орус рубли	Казак теңгеси	АКШ доллары	Евро	Орус рубли	Казак теңгеси
2011-ж. Баш оона	0,4%	0,6%	0,9%	1,2%	0,2%	0,2%	0,3%	0,3%	1,5%	1,5%	-2,8%	0,7%
Аяк оона	0,3%	0,6%	0,9%	0,9%	0,1%	0,3%	0,3%	0,1%	0,2%	-6,0%	-8,6%	-0,4%
Тогуздун айы	0,3%	0,5%	0,8%	0,8%	0,1%	0,2%	0,6%	0,2%	1,1%	4,9%	5,9%	1,2%
Жетинин айы	0,3%	0,5%	0,9%	0,7%	0,1%	0,3%	0,2%	0,1%	2,9%	-2,3%	-0,2%	3,0%
Бештин айы	0,3%	0,5%	1,0%	0,9%	0,1%	0,2%	0,2%	0,2%	-0,1%	-3,6%	-3,0%	-1,0%
2012-ж. Үчтүн айы	0,3%	0,5%	0,9%	0,7%	0,0%	0,3%	0,3%	0,1%	-0,3%	1,8%	6,6%	0,3%
Бирдин айы	0,3%	0,5%	1,0%	0,7%	0,1%	0,1%	0,3%	0,1%	-0,3%	1,7%	3,7%	0,2%
Жалган куран	0,3%	0,6%	0,8%	0,7%	0,1%	0,3%	0,3%	0,1%	0,0%	0,4%	0,6%	-0,1%
Чын куран	0,2%	0,5%	0,6%	0,7%	0,0%	0,1%	0,2%	0,1%	0,4%	-0,6%	-1,1%	0,1%
Бугу	0,3%	0,5%	0,8%	0,7%	0,1%	0,2%	0,4%	0,1%	0,4%	-5,2%	-9,3%	0,4%
Кулжа	0,3%	0,6%	0,8%	0,7%	0,0%	0,2%	0,4%	0,1%	0,6%	1,1%	-1,0%	-0,2%
Теке	0,2%	0,5%	0,7%	0,7%	0,0%	0,2%	0,3%	0,1%	0,2%	-2,6%	1,9%	-0,1%
Баш оона	0,3%	0,5%	0,8%	0,5%	0,1%	0,2%	0,2%	0,2%	-1,2%	0,3%	-1,0%	-2,0%